

A' ROMAÍ TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRÁLYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 9. Aprilisben. 1788.

Hadi Történetek.

Delgrád, Kotzim, Oszakov, Kinburn: ezek a-
zok a' 4 nagyobb Erősségek, mellyeknek fun-
damentom kövei a' jelenvaló időben füstelnek, és
Lakosai vérrel verejtékeznek. Hogy Kotzim mel-
lett az irgalmatlan véres tsaták már minden nap fol-
lyanak; hogy Kotzim a' Muszkáktól meg-vétetett,
és hogy tsak edgy tsatában 3400 Törökök és 1260
edgy néhány Muszkák el-estenek légyen, erről már
közönséges Levelekben-is tudósítottunk; de hogy
még a' Muszka részről, a' Tököli Kaukasusi már
E e tud.

tudva-lévő tsatáján, és a' *Kinburni* ostromon kívül valamely bizonyos emlékezetes mozdulás lett volna, azzal nem ditsekedhetünk; azok az előre képzelt hírek, mellyeknek a' készültek és környülál-lások-szerént innen kelletnék jöni, meg-némúltak és edgy sem nyitja-meg a' maga száját; melynek okát, még a' dolgok veléjébe üveg-tsövel néző Politikusok sem adták még eddig tudtunkra. A' hírrel keringő Levelek-szerént itt éhség és annak *Kengyel-futója* a' drágaság olly nagy, hogy midőn a' *Kozák* a' töltést el-harapja, az el harapott *Pappirofsat* tsak alig hogy el-nem nyeli; de még-is ennek más okairól fugdosnak némelleyek alattomban. — A' *Töröknek* 200 *Ásiai Népét-is*, a' *Nagy - Vezér* 160 ezerből álló *Táborán* kívül, melyről már edgy néhányzor irtunk, útban lenni mondják és írják; sőt a' mi nagyobb a' *Divány*, a' *Mahumed* képét viselő *Török Pápa*, a' *Birodalom* minden főbb Rendjei már arról tanátskoztanak *Konstántzinápolyban*, hogy azt a' *Mahumed*' titkos kints-tárját; (melybe *Mahumed-től* fogva minden esztendőben a' *Tsászárok* bizonyos *Zatskó* arannyokat tette nek és tésznek-le, *Mahumednek* olly kemény rendelése alatt, hogy ahhoz addig ne nyulnának, míg a' *Mahumed* Vallása és *Birodalma* az utolsó veszedelmek között nem forogna) fel-nyífsák, és ha a' magok tzéljok-szerént békefséget nem köthetnek két kézt fogjanak a' dologhoz. — Sem a' mi *F. Urunk* *Birodalmában*, sem a' *Török* hatalom alatt lévő *Tartományokban* még eddig rend-kivül való szükség nintsen; kivéven a' *Belgrád* belső falait, hól a' leg-nagyobb szájú *Jantsár-is* approkat fal a' jelen-való időben. Hozzá kezdettene ké *Belgrádnak* tüzzel-való vivásához vagy nem, az (noha már némelleyek meg-vettnek-is

lenni erősítik) nem bizonyos. A' múlt hónapnak 19-dikén keményen kezdettnek vala Belgrádból a' Törökök a' miéinkre tüzelni, de minden veszedelem nélkül; melyre *Putnik* Oberstlájdinánt Ur a' Belgrádi Agának kétszer lötetvén-bé az ablakán; az első ágyú-golyobis edgy ott ülő Töröknek karját hordotta-el; a' másik lövés pedig tsak a' szakátsnak tett vala kárt a' konyhában. — Belgrádban 7 katonáink vagynak fogva; kiknek a' minden napi kemény munkán kívül nem igen 'siros a' konyhájok; a' mondatik, hogy ezek Török fogjokkal fognának minden órán fel-váltatni. — A' múlt hónapban Pannovátznál Kapitány *Bernjácovits*, az Oberster *Pejátsevits* parantsolatjára, a' Gilnitza folyó vizén hidat kezdvén tsináltatni, a' Törökök protestálnak vala, hogy a' hid-tsinálásától meg-szünnének, sőt edgy Török barátságofon-is jelentette vala, hogy rájjok fognának ütni; de ezzel a' Kapitány semmit nem gondolván, a' hid tsak hirtelen el-készült. Ej-jeli 2 órakor edgy szélső-vigyázaton álló Jäger, a' föld dobogásáról, észre-véfi, hogy jön az ellenség, jelenti a' fenn- említett Kapitánynak; de e' számba sem láttatván venni a' dólgot, kevés idő alatt meg-érkezik a' Törökség a' hidon keresztül. A' fenn hirt-adott vigyázaton lévő Jäger edgyet lövén el-fzaladott; de a' többire rá-ütvén az ellenség, minek-utánna katonáink közzül sokat meg-tsufflottanak volna a' Törökök, visszfa-térének. Itt tsak alig, ha a' Kapitány Urnak-is nem jutott valami. — Az eddig véghez ment apró tsatázásokban a' tapasztaltott, hogy a' Törökök leg-előbb-is tellyes igyekezettel azon vagynak, hogy a' tsatázó Piatzon a' Tiszteket ejthessék-el; kiket a' kalapról már megszére esmernek; azért, hogy ezen meg-esmertető

jegy el-töröltethesék, az iratik, hogy ennekutánna a' Tisztek minden személy vállagarás nélkül *Káskétlit* fognak viselni. — Mely nagy légyen a' *Mahumed* némely követőinek vakmerő bátorságok, edgy kis példáját adá edgy Belgrádi Jantsár nem régiben. A' miéink le-lőnek ágyú által edgy veres Zászlót a' Belgrád Vár-fokáról, 's ezen Török leg-ottan más Zászlót üte-fel azon helyre, sőt nem tsak, hanem a' többi Zászlókat-is mind rendre járván, azoknak állását meg erősítette; az ujjonan el-lőtt Zászló alá le-ült és dohányozott. Löttenek ugyan reájá a' miéink ágyúval; de mint ha nem-is rá-tartoznék a' dolog számba sem vévén, a' füle mellett süvöltező gólyóbifoknak utánna nézett, és azután tsendes lépésekkel mene dólgára. — Már a' Törököktől által szokott, és nálunk szolgálatot vett Törököknek száma 500 edgy néhány főre mégyen; kik az ugy nevezett Tólvaj-feregnél szolgálnak. Ezek között vagyon *Dujó Fovánits* Török *Hárámbassa*-is Kapitányi rangban; ki a' keze alatt lévő Néppel szörnyü dólgokat követ-el az ellenség földén. Már próbálta a' Porta nagy ígéretekkel visszatsalni; de nem mégyen. — Ermája *Klastromát* a' Törökök egészfen el-égették. — A' *Károlyvári* Levelekből értjük, hogy a' *Horváth* katonák a' Törökök szokását kezdték a' részben követni, hogy az el-ejtett Törököknek ök-is fejeket veszik és el-viszik magokkal; a' múlt hónapnak 7-dikén 43 Török főt vivének edgyzeribe ezen Városba. — Lengyel-országban Gróf *Potoki* foglalatos edgy Gyalog és edgy Lovas, mindenik 1000 főből álló Seregnek fel-állításában; mellyeket szándékozik a' Közönséges-társaságnak ajándékozni. — A' Bétsben lévő Görög

Kereskedőknek Oláh-országból vett Levelei erősítik, hogy az ott lévő Hospodár Mavrojéni 8-ezer fegyveressel Pogány módra teszi a' Porta-mellett a' szolgálatot : már Bukuresti szállásáról ki-állott a' tsatázó Piatzra ; de itt vagynak az *Atila* tsatázó fiai a' *Székelyek*, majd jó kézbe fog-akadni. —

Ezen Oláh-orzági Fejedelemnek Mavrojéninek a' Felséges Tsászárnak már tudva lévő Patensére tett intése a' Török Jobbágyokhoz, mellyet nyomtatásban szellyel osztatott :

Mi Fejedelem 's a' t. Néktek Keresztyéneknek, minden Nemeseknek, Elöljáróknak és minden rendű embereknek tudtokra adjuk és parantsoljuk-is edgyfzersmind, hogy engedelmeskedjete, és a' mi Tsászárunk eránt, a' ki alatt mind eddig éltünk, hűségteket áthatatofon meg-tartsátok ; és meg-ne engedjete magatokat a' Németektől tsallatani, mert mind a' Német mind a' Muszka, olyan mint a' fal-levél a' vizen. A' Muszka már edgyfzer hadakozott ugyan a' mi Tsászárunkal, de nem fokáig, és mi azért ennek a' földnek birásában meg-maradánk. Ugy akar most a' Német tsinálni : irásokbt osztogat-ki mi ellenünk, és el-akarja veletek hitetni, hogy az Országba bé-jön. De nem jöhet ; az ő igyekezete tsak az, hogy mi köztünk az egyenettlenség' magvát el-vefse. — Jöjjön tsak ! De fél, mert a' mi Tsászárunk olyan hatalmas, hogy ha minden Tsászárok és Királyok ellene fel-támodnának-is, még sem gyözhethnék-meg. Az Isten-is velem van én velem, mert én a' Keresztyén, és nem a' Német Valláson vagyok. — Rajta azért Keresztyének ! rajta az Isten nevében, fegyverkezzetek-fel ugy, a' mint tsak lehet, kapjatok fejjét, puskát, lántsát, vagy a' mi

a' kezetekbe akad. Rajta a' Németek ellen! Ne erefszétek-bé! Mikor nem-is gondolnák, akkor akar ő bé-törni hogy púfztittson. De majd ő-is el-fzad, mint a' Mufzka: Mert a' Mufzka-is bé-tsapott volt a' mi Országunkba, de hól van most? Nem látjátok hogy a' mi Tsászárunk most-is uralkodik? Ne gyanúskodjatok a' mi Felséges Tsászárunk eránt, a' ki alatt még eddig jól fojt a' dolog. De a' ki a' Németektől meg vakittatik, és félre vivő iráfokat ofzt-ki köztetek; az örökké átkozott és ki-tiltott légyen. — Mi parantsoljuk néktek, hogy az ilyen a' mi fzerentsés Vallásunkal ellenkező iráfokat fogjátok-el, és irtsátok-ki; ha valaki edgyet, a' ki olyat ofztogat, meg-fog, és nekünk bé adja, az 300 Orofzlány - tallér ajándékot kap, és ha paraszt, Nemesnek tétetik. A' ki pedig az ilyen iráfokat el-terjeszti, azon a' helyen, a' hól találtatik, nyár-foltafók-fel. Légyetek húségefek! engedelmeskedjete a' mi parantsolatinknak! De azért a' mostani adót meg-fizefsétek, ezután minden adótól szabadok léztek. Rajta a' Német ellen, hogy meg-gyözhes-sük! Külömben légyetek jó egészségben.

Mavrojéni m. p.

(**) A' Bétsi: Ujság mellé ragasztott a' Hadi Fő Tanátsnak fel - küldött jelentő tudófitás tegnap ezen következő Bukovinai történetet foglalta magában: Hogy Mártziusnak 19-dikén Csernovitzban meg-értvén Hertzeg Kóburg, hogy Ibrahim Nasir Basa 500. Spáhifokkal, 400 - Jantsárokkal, és 3 ágyúkkal Botutsán-felé közelgetne, azon Városnak el-foglalására: ezeknek útjának akadályoztatására Obester Tabryt az Erdödi Huszároknak 4 Svadrómával, 4 Kom-

Kompánia Oláh gyalog katonákkal, 2 ágyúkkal, és 50 kemény lovó Jágerekkel Dorog'sojéből Bottusán-felé küldötte. Az elől-járó vigyázó Sereg (*avantgarde*) állott edgy Svadrom Erdödi Húszárból, és a' Jágerekből Zeréni Kapitány keze alatt; azután ment a' derék Sereg; (*Collonne*) a' hátulról vigyázó Sereg (*ariergarde*) ismét edgy Svadrom Húszárból állott. E'-szerént az In'sinér Tiszt Uraktól ki-nézett útonn, a' hegy-tetején, a' Branyést előtt lévő szoros útig békecségesen mehetett a' katonaság: de ezen szoros utat el-állották vala 400 Spáhifok, kik a' mi Sergeink mozdulásait hiuzi szemekkel nézték. Kapitány Zerényi említett katonáival el-kezdette a' tüzeltetést mig a' derék Sereg a' hegy tetejére a' szoros útból ki-jöhetett, ekkor a' Spáhifok a' keményebb tűz elől Bóbutz nevü falu felé hátra huzták magokat; a' Falun túll pedig hirtelen bal kéz-felé kerülvén igyekeztek a' mi Sergeinknek hátok-megé kerülni; de a' vigyázó Sergek ott-is ebrenn találtattak. Próbálták ugyan a' Törökök a' mi Sergeinknek bal-fzárnyát meg-bontani, de midön kemény ellent-állásra találtanak volna visszsa tértenek: ezen idő alatt a' mi Sergünknek jobb fzárnya Kapitány Révai Ur keze alatt az ellenségnek bal-fzárnyát hasonlólul visszsa-kergette. E'-szerént a' mi Sergeink Bottusán Várofsát Tartományostól edgyütt el foglalták. Ezen tsatában mindenik rész ugy kiméllte a' maga bórét, hogy a' Törökök közzül tsak 4-en estenek-el, és 17-ten sebesítették-meg: részünkről pedig tsak edgy köz-legény és 5 lovak estenek-el. (**). — Brassó 20 dik Mártzii: Edgy néhány napokkal ez előtt nem kis félelmek közé valánk szorúlva. Ugyan-is azon hir terjedvén-el közöttünk, hogy a' Törökök a' Bózzai Palsust el-

fog-

foglalván, a' mi benn lévő Népünket mind le-vag-dalták volna; már minnyájon ársúk vala a' földbe fel-kehető drágabbatska jószágainkat; magunk pedig a' szaladáshoz készülünk vala. Ezen rémülésünket sokkal nagyobbra emelé az, midőn hallanok, hogy *Feldmarsallájdinánt Ráll* Ur segítő Sereggel ke-meny hadi-erővel jőne ezen meg-nevezett Pafsus-hoz. De ezen félelmünktől tsak hamar meg-mene-keánk, midőn bizonyoson meg-tudok, hogy ezen Vezér Ur nem tsak az, hogy a' Pafsuson semmi el-lenséget nem találta, sőt a' mi Népünk a' benn lé-vő ellenség Sergét-is meg-futamtatta és bellyebb ver-te. — Nem lehet az az Oláh-orzági Hertzegnek kegyetlenségét le-irni. Ez nem régiben 3 fő Bojé-rokat: Hertzeg *Bránkovánt*, *Gikát* és *Philipes-rot* magához hivatván, edgyik-is az ólta ezek-közzül nem szemléltetik, azon-kivül, hogy tudná valaki, hová lettenek. Sokan ugy vélekednek, hogy ezek fogságságban tartatnak, vagy Konstán-tzinápolyba küldettének. Ezen Hertzegnek még tsak a' leg-ártatlanabbak-is el-nem kerülhetik kegyetlenségét. Ne n régiben parantsolatot adott vala-ki, hogy a' Kimpulunga; Franciskánusokat mind vasan vinnék Bukuréstbe fogságba; de a' Barátoknak ezen parantsolatnak szele előre orrokba hatván, mind meg-szökének és titkos-hellyeken szerentséfen a' Törts-vári Pafsushoz érkezének. Ennek tellyes igyekezete tsak az, hogy a' jelen-való időre pénzt préfelhessen mindenekből. A' Rimniki Püspökre rá-izent, hogy 50 Zatsko pénzt adjon né-ki, mely ettől ki-nem telvén, egész Köntösit ugy testére pe-tsételtette, hogy ez az-óltától fogva le-nem verkezhetik; és a-zok a' petsétek addig köntöfséröl le-nem vetettetnek, mig az 50 Zatskó pénz le-nem fizettetik. Ezen Hertzegnek többnyi-re Cziganyok az Artilleristáji, és minden Serge tsupa rend-letlenségből álván, mihelyt Székely fegyverre kerülnek, le-fogják a' Püspök köntöfséröl szaggatni a' petsétet.